

Rapport till Finanspolitiska rådet
2016/5

Fördelningseffekter av begränsade ränteavdrag

Metod och data

Elin Ryner
Konjunkturinstitutet

De åsikter som uttrycks i denna rapport är författarens egna och speglar inte nödvändigtvis Finanspolitiska rådets uppfattning.

Finanspolitiska rådet är en myndighet som har till uppgift att göra en oberoende granskning av regeringens finanspolitik. Rådets uppgifter fullföljs framför allt genom rapporten Svensk finanspolitik som lämnas till regeringen en gång per år. Rapporten ska kunna användas som ett underlag för riksdagens granskning av regeringens politik. Rådet anordnar även konferenser. I serien Studier i finanspolitik publiceras fördjupade studier av olika aspekter på finanspolitiken.

Finanspolitiska rådet
Box 3273
SE-103 65 Stockholm
Kungsgatan 12-14
Tel: 08-453 59 90
Fax: 08-453 59 64
info@finanspolitiskaradet.se
www.finanspolitiskaradet.se

ISSN 1654-8000

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
2	Frågeställningar.....	5
3	Metod och data.....	7
3.1	FASIT.....	7
3.2	Beräkning av taxeringsvärden och fastighetsavgift.....	8
3.3	Två ekonomiska miljöer.....	9
4	Resultat.....	10
4.1	Offentligfinansiell effekt.....	10
4.2	Fördelningsanalys.....	12
4.3	Regressionsanalys.....	22
5	Referenser.....	27
	Appendix.....	28

1 Inledning

Denna rapport har utarbetats på uppdrag av Finanspolitiska rådet. I rapporten redovisas fördelningseffekterna av tre regelförändringar som rör beräkningen av underskott eller överskott av kapital, skattereduktionen av kapital (det så kallade ränteavdraget) samt fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter. Tyngdpunkten i denna rapport är beskrivning av metoder och data. Englund (2016) använder resultaten från denna rapport's fördelningsanalys för vidare analys av regelförändringarna.

Beräkningarna görs med hjälp av Statistiska centralbyråns (SCB) mikrosimuleringsmodell Fördelningsanalytiskt statistiksystem för inkomster och transfereringar (FASIT) med hjälp av STAR-urvalet.

Resultatet av beräkningarna redovisas för olika typer av hushåll uppdelade efter inkomst, boendeform, familjetyper, ålder och högsta utbildning. Redovisning av resultatet sker både med hjälp av fördelningstabeller och regressionsmodeller.

Hushåll med skuldräntor, underskott av kapital eller som äger en äganderätt och/eller en bostadsrätt påverkas av regeländringarna. Dessa får lägre disponibel inkomst genom att de får betala mer i skatt eller får mindre skattereduktion. Hushåll som har sitt fasta boende i bostadsrätt respektive småhus/ägandelägenhet påverkas mest av förslagen, vilket beror på att dessa ofta har lån och därmed skuldräntor och underskott av kapital. Även hushåll som har sitt fasta boende i hyresrätt påverkas då en del av dessa äger småhus eller bostadsrätt, till exempel fritidshus.

2 Frågeställningar

I denna rapport beräknas och analyseras effekten av tre regelförändringar som tagits fram av Peter Englund. Det som studeras är effekten på hushållens disponibla inkomster. Disponibel inkomst är hushållets sammanlagda inkomster från arbete, transfereringar och kapital reducerat med skatter.

Gällande regler

Enligt gällande regler beaktas skuldräntor fullt ut vid beräkningen av överskott/underskott av kapital. Om en individ har underskott av kapital får denne en skattereduktion som är 30 procent av underskott upp till 100 000 kronor. Däröver är skattereduktionen 21 procent.

Fastighetsskatten ersattes 2008 med en kommunal fastighetsavgift. Fastighetsavgiften för småhus är 0,75 procent av taxeringsvärdet upp till ett tak som indexeras med inkomstbasbeloppet. 2016 är taket 7 412 kronor. Avgiften för lägenheter i flerbostadshus är 0,3 procent av taxeringsvärdet med ett takbelopp per lägenhet. År 2016 är taket 1 268 kronor.

De tre regelförändringarna

- A. Vid beräkningen av överskott/underskott av kapital tas skuldräntor endast upp med 70% av sitt värde.
- B. Vid beräkningen av skattereduktion av kapital sänks procentsatsen för underskott mindre än 100 000 kronor till 21 procent. Detta innebär att skattereduktionen av kapital är 21 procent oavsett storleken på underskott av kapital.
- C. Taket i den kommunala fastighetsavgiften tas bort för småhus och bostadsrätter. För småhus och ägarlägenheter är avgiftssatsen 0,75 procent av taxeringsvärdet. För bostadsrätter (och även hyresrätter) är avgiftssatsen 0,3 procent av taxeringsvärdet.

Därefter kombineras den tredje regelförändringen med den första (det vill säga A och C, vilket benämns D i fortsättningen) respektive andra (det vill säga B och C, vilket benämns E i fortsättningen). Detta gör att det sammantaget är fem olika situationer som beräknas och analyseras.

Beräkningarna utförs med hjälp av FASIT och det så kallade STAR-urvalet i två olika ekonomiska miljöer (2016 respektive 2019) för att fånga olika räntenivåers effekter.

Gruppindelning

Resultatet redovisas som förändring av hushållens disponibla inkomst. För att belysa effekten för olika typer av hushåll delas dessa in i grupper utifrån:

- hushållsstorlek (4 grupper; hushåll med 1 respektive 2 vuxna med eller utan barn)
- ålder (3 grupper efter ålder för första individen i hushållet i STAR-registret; under 40 år, 40-60 år, över 60 år)

- utbildning (2 grupper efter högsta utbildning i hushållet; gymnasieutbildning eller lägre respektive mer än gymnasieutbildning)
- boendeform (3 grupper; småhus/ägarlägenhet, bostadsrätt, hyresrätt)
- inkomst (10 grupper; inkomstdeciler efter hushållens disponibla inkomster)

3 Metod och data

I detta avsnitt beskrivs de beräkningar som görs i rapporten. Grunden för beräkningarna är FASIT. Avsnittet börjar därför med en kort beskrivning av denna modell och de framskrivningar som görs. För att göra beräkningar gällande fastighetsavgiften för bostadsrätter måste modellen modifieras. Vilka antagande som ligger till grund för beräkningarna för att beakta effekten av fastighetsavgiften för bostadsrättsinnehavare beskrivs i avsnitt 3.2. Den version av FASIT-modellen som används i denna rapport medger beräkningar ända fram till 2019. I sista avsnittet beskrivs anledningen till att simuleringar görs både i 2016 och 2019 års ekonomiska miljö.

3.1 FASIT

FASIT, som står för FördelningsAnalytiskt Statistiksystem för Inkomster och Transfereringar, är en statistisk beräkningsmodell för att beräkna effekterna av förändringar i skatte-, avgifts- och transfereringssystemen. Modellen har utvecklats av SCB i samarbete med Finansdepartementet. Grunden för FASIT är att ett individdataset, antingen HEK (Hushållens EKonomi)¹ eller STAR (STatistiskt AnalysRegister), kopplas samman med skatte-, ersättnings-, transfereringsregler. HEK är SCB:s årliga urvalsundersökning av hushållens ekonomi och består av ca 17 000 hushåll, vilket motsvarar ca 38 000 individer. STAR är ett registerbaserat urval med ca 811 000 urvalspersoner. Urvalet kompletteras med uppgift om partner och barn, vilket leder till att antalet individer i urvalet är ca 1,9 miljoner. Detta ger knappt 890 000 hushåll i urvalet. För simuleringarna i denna rapport används STAR.

I FASIT kan inkomster, skatter, bidrag och ersättningar för varje individ och hushåll som ingår i datasetet beräknas. De data som används utgör ett urval varför vikter används för att överföra beräkningarna till hela befolkningen. Genom att göra beräkningarna med och utan regelförändringar kan bland annat förändringar av offentliga inkomster och utgifter, samt förändringar av hushållens disponibla inkomster till följd av regelförändringar beräknas.

För att göra beräkningar för år då utfallsdata ännu inte finns tillgängliga görs framskrivningar av de ekonomiska och demografiska förhållandena. Framskrivningen görs i två steg. Först kalibreras de vikter som används för uppräknig till hela befolkningen så att befolkningsstrukturen och andra uppgifter, till exempel antal utbetalda a-kasse- och sjukpenningdagar och antalet sysselsatta i olika arbetsmarknadssektorer, överensstämmer med kända eller prognostiserade värden. Sedan justeras inkomstvariabler för att återspegla den kända eller prognostiserade utvecklingen. När denna rapport skrivs baseras FASIT på data från 2013 och framskrivning kan ske till och med 2019. Framskrivningarna baseras bland annat på Konjunkturinstitutets prognos från

¹ HEK ersätts med MSTAR från och med 2014 års dataset. För de två sista versionerna av 2013-års dataset existerar HEK och MSTAR parallellt.

Konjunkturläget december 2015. Övriga prognoser som ligger till grund för framskrivningen kommer från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Beräkningar som görs med FASIT är statiska, det vill säga de tar inte hänsyn till eventuella beteendeförändringar till följd av regelförändringarna som simuleras.

3.2 Beräkning av taxeringsvärden och fastighetsavgift

I FASIT sker ingen framskrivning av taxeringsvärdena efter sista taxeringsåret, vilket för närvarande är 2015. Detta påverkar framskrivningen under gällande regler i liten grad eftersom de flesta fastigheter har taxeringsvärden som innebär att den maximala fastighetsavgiften (taket) nås. Vid ett borttagande av taket behövs dock en framskrivning av taxeringsvärdena. I denna rapport skrivs taxeringsvärdena fram med utvecklingen av inkomstbasbeloppet. Att inkomstbasbeloppet valts beror på att detta används för att beräkna framskrivningen av taket i fastighetsavgiften enligt gällande regler.

I FASIT beräknas fastighetsavgiften för alla individer som äger en äganderätt men inte för dem som bor i hyresbostäder (hyres- respektive bostadsrätter). Fastighetsavgiften för hyresbostäder är knuten till fastigheten och inte till respektive lägenhetsinnehavare. Fastighetsavgiften för hyresbostäder är enligt gällande regler 2016 0,3 procent av taxeringsvärdet för bostäder dock maximalt 1 268 kronor per lägenhet. Avgiften betalas av fastighetsägaren (hyresvärd eller bostadsrättsförening). Indirekt betalas dock fastighetsavgiften av de boende via hyran respektive avgiften. Ett avskaffande av taket i fastighetsavgiften för bostadsrätter, enligt förslag C i denna rapport, leder troligen till att höjningen vältras över fullt ut på avgiften för respektive lägenhet. I FASIT finns inte någon sådan automatisk koppling.

För att göra en analys av fördelningseffekterna av slopandet av taket i fastighetsavgiften för bostadsrätter behövs en nyckel som fördelar fastighetsavgiften för hyresbostäder på hushåll. Med hjälp av taxeringsvärden och antalet kvadratmeter boendeyta beräknas genomsnittligt taxeringsvärde per kvadratmeter i varje kommun. Denna fördelning används tillsammans med uppgifter i STAR för att beräkna hur mycket avgiften höjs med för respektive hushåll.

För att beräkna det belopp som ska fördelas på hushållen används uppgifter för 2015 gällande taxering och beräknad intäkt av fastighetsavgift från bostadsrätter.² Taxeringsvärdet för bostäder i hyresbostäder³ uppgick till 1 743 mdkr 2015. I beräkningskonventionen från Finansdepartementet antas att ca 40 procent av taxeringsvärdet härrör från bostadsrättsföreningar.⁴ Om taket slopas i fastighetsavgiften för bostadsrätter skulle fastighetsavgiften för dessa

² På SCB:s hemsida finns uppgifter om taxeringsvärde för hyresbostäder år 2015 uppdelat på lokaler och bostäder per kommun.

³ För lokaler i hyresbostäder betalas fastighetsskatt.

⁴ Finansdepartementet (2015)

uppgå till ca 2,1 mdkr [=1743*0,4*0,003]. Inkomsterna från fastighetsavgiften från bostadsrätter beräknades 2015 uppgå till ca 1,12 mdkr.⁵ Ett slopade av taket skulle därmed generera ca 1,0 mdkr mer i intäkter för kommunerna. Med hjälp av nyckeln fördelas detta belopp på hushållen. Beräkningen bygger på antaganden och prognoser och även nyckeln är behäftad med betydande osäkerhet. Resultatet ska därmed behandlas med försiktighet.

3.3 Två ekonomiska miljöer

Beräkningarna görs både i 2016 och i 2019 års ekonomiska miljö. Anledningen till detta är att det möjliggör att studera effekten för hushållen av regeländringarna vid en tidpunkt då räntan är högre än idag. I denna rapport redovisas dock i huvudsak beräkningarna gjorda i 2016 års ekonomiska miljö.

Framskrivningen i FASIT utgår bland annat från Konjunkturinstitutets prognos från december 2015.⁶ I prognosen låter Riksbanken reporäntan ligga kvar på -0,35 procent till slutet av 2016.⁷ Under perioden 2017-2019 följer en serie räntehöjningar och i slutet av 2019 är reporäntan 2,75 procent. Detta är dock betydligt lägre än vad som brukar vara fallet när ekonomin är i konjunkturrell balans.

Mellan åren 2016 och 2019 påverkas hushållens ränteutgifter både av att räntan blir högre och av att hushållens skulder blir högre. Hushållens samlade skuld som andel av hushållens disponibelinkomst ökar dock knappt mellan 2016 och 2019.

⁵ Finansdepartementet (2015)

⁶ Se Konjunkturinstitutet (2015)

⁷ 11 februari 2016 publicerade Riksbanken ett räntebesked där reporäntan sänktes till -0,50 procent från och med den 17 februari. Detta har inte beaktats i framskrivningarna av FASIT-modellen.

4 Resultat

Nedan presenteras resultatet av beräkningarna. Först redovisas den offentligfinansiella effekten och därefter hur hushållens disponibla inkomst förändras. Resultatet redovisas som förändring i kronor av disponibel inkomst (avrundat till närmsta hundra kronor) samt som kvoten mellan medelvärdet för respektive grupp av förändringen av disponibelinkomsten och disponibelinkomsten före regelförändringen.

För att korta ned tabeller kommer respektive fråga och kombination av frågor representera enligt följande:

- A. Vid beräkningen av överskott/underskott av kapital tas skuldräntor endast upp med 70% av sitt värde.
- B. Vid beräkningen av skattereduktion av kapital sänks procentsatsen för underskott mindre än 100 000 kronor till 21 procent.
- C. Taket i den kommunala fastighetsavgiften tas bort för småhus och bostadsrätter.
- D. A+C
- E. B+C

4.1 Offentligfinansiell effekt

Innan resultatet av fördelningsanalysen presenteras redovisas den offentligfinansiella effekten av förslagen. Det är enbart den direkta och statiska effekten som beräknas och redovisas. Inga beteendeffekter eller sekundära effekter studeras.⁸

I tabell 1a redovisas den offentligfinansiella effekten i 2016 års ekonomiska miljö. Motsvarande men i 2019 års ekonomiska miljö redovisas i tabell 1b.

Tabell 1a Offentligfinansiell effekt uppdelat på utgifter och inkomster av förslagen i 2016-års ekonomiska miljö, miljarder kronor

Förslag	A	B	C	D	E
Inkomster	6,6	5,2	10,3	16,9	15,5
<i>varav kapitalskatt</i>	1,1	0,0	0,0	1,1	0,0
<i>varav skattereduktion för kapital</i>	5,5	5,2	0,0	5,5	5,1
<i>varav fastighetsavgift</i>	0,0	0,0	11,5	11,5	11,5
<i>varav skattereduktion för fastighetsavgift</i>	0,0	0,0	-1,1	-1,1	-1,1
Utgifter	<0	<0	-0,1	-0,1	-0,1
<i>varav transfereringar till hushåll</i>	<0	<0	-0,1	-0,1	-0,1
Offentligfinansiell effekt	6,6	5,2	10,3	16,9	15,4
Andel av BNP (procent)	0,2	0,1	0,2	0,4	0,4

Källa: FASIT 2013 version 5, samt egna beräkningar

⁸ Exempel på en sekundär effekt är att en förändring av fastighetsavgiften påverkar KPI och därmed prisbasbeloppet och inkomststabsbeloppet. Både skatter och transfereringar påverkas av prisbasbeloppet. Beräkningen av grundavdraget och jobbskatteavdraget bygger på prisbasbeloppet. Transfereringar till hushållen så som föräldrapenning, sjukpenning, bostadstillägg och pensioner påverkas också av dessa basbelopp.

Tabell 1b Offentligfinansiell effekt uppdelat på utgifter och inkomster av förslagen i 2019-års ekonomiska miljö, miljarder kronor

Förslag	A	B	C	D	E
Inkomster	13,4	10,0	11,8	25,2	21,8
varav kapitalskatt	2,3	0,0	0,0	2,3	0,0
varav skattereduktion för kapital	11,1	10,0	-0,1	11,0	9,9
varav fastighetsavgift	0,0	0,0	13,1	13,1	13,1
varav skattereduktion för fastighetsavgift	0,0	0,0	-1,2	-1,2	-1,2
Utgifter	<0	<0	<0	-0,1	-0,1
varav transfereringar till hushåll	<0	<0	<0	-0,1	-0,1
Offentligfinansiell effekt	13,4	10,0	11,8	25,1	21,7
Andel av BNP (procent)	0,3	0,2	0,2	0,5	0,4

Källa: FASIT 2013 version 5, samt egna beräkningar

Förslag A innebär att ca 136 000 hushåll får överskott av kapital istället för underskott. Samtidigt får övriga hushåll som har skuldräntor ett ökat överskott av kapital eller ett minskat underskott av kapital. Detta medför att statens inkomster från skatt på kapital blir högre, men också att skattereduktionen för kapital (så kallat ränteavdrag) blir lägre. Båda dessa bidrar till att öka statens inkomster, och minskad skattereduktion för kapital står för över 80 procent av den offentligfinansiella förstärkningen. I FASIT simuleras även vad som händer med transfereringar till hushållen så som bostadsbidrag, bostadstillägg och ekonomiskt bistånd. Dessa effekter är så pass små att de knappt syns i tabell 1a (respektive 1b), men de kan dock ha stor påverkan för enskilda hushåll i fördelningsanalysen. Sammantaget ger förslag A en offentligfinansiell förstärkning på 6,6 miljarder kronor 2016, vilket motsvarar 0,2 procent av BNP. Den offentligfinansiella effekten beräknas till 13,4 miljarder kronor 2019, vilket motsvarar 0,3 procent av BNP.

Förslag B ger en något mindre offentligfinansiell effekt; förstärkningen är 5,2 miljarder kronor 2016. För en individ som enbart har ränteutgifter blir det ingen skillnad mellan förslag A och förslag B. Dock har vanligtvis individer även andra kapitalutgifter och kapitalinkomster. Förslag B påverkar inte beräkningen av överskott eller underskott av kapital. Statens inkomster påverkas enbart genom att skattereduktionen för kapital blir lägre.

Med förslag C slopas taket i fastighetsavgiften för bostadsrätter och äganderätter. Fastighetsavgiften tillfaller kommunerna, som genom förslaget får 11,5 mdkr högre inkomster. Av dessa kommer ca 1,0 mdkr från fastighetsavgift för bostadsrätter och 10,5 mdkr från äganderätter (vilket i allt väsentligt är småhus).⁹ Statens inkomster minskar med ca 1,1 miljard kronor till följd av att skattereduktionen för fastighetsavgiften blir högre när taket i fastighetsavgiften tas bort.¹⁰

⁹ Regeringen kan vid en sådan regelförändring välja att sänka statsbidraget till kommunerna. Därmed skulle kommunerna sammantaget inte påverkas men statens utgifter för statsbidrag skulle minska.

¹⁰ Personer som är 65 år eller äldre eller personer som uppbär sjuk- eller aktivitetsersättning får skattereduktion av fastighetsavgift om fastighetsavgiften för permanentbostaden är mer än 4 procent av individens inkomst.

4.2 Fördelningsanalys

I fördelningsanalysen redovisas resultatet som förändring i kronor av disponibel inkomst (avrundat till närmsta hundra kronor) samt genomsnittlig förändring av disponibel inkomst som andel av genomsnittlig disponibel inkomst i respektive grupp.¹¹

Hur påverkas hushållen?

I tabellerna 2a redovisas effekterna för respektive förslag (A, B och C). Av dessa är det förslag C som har den största genomsnittliga effekten på hushållens disponibelinkomst. Dock påverkas en större andel av hushållen av förslag A.

Tabell 2a Förändring av disponibel inkomst av förslag A, B och C i 2016- och 2019-års ekonomiska miljö

	A: 2016	A: 2019	B: 2016	B: 2019	C: 2016	C: 2019
Alla hushåll						
Genomsnittlig förändring (kronor)	-1 400	-2 800	-1 100	-2 100	-2 200	-2500
Procent genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst	-0,34	-0,58	-0,27	-0,44	-0,54	-0,52
Hushållen som påverkas						
Andel som påverkas (%)	73,0	74,2	60,1	58,7	58,7	59,2
Genomsnittlig förändring (kronor)	-2 000	-3 800	-1 800	-3 600	-3 600	-4 000
Procent genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst	-0,41	-0,69	-0,41	-0,69	-0,74	-0,70

Förslag A: 70 procent av skuldräntan

Förslag B: 21 procent skattereduktion oavsett storlek på underskott av kapital

Förslag C: Slopas tak i fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter

När kombinationerna av förslag A, B och C analyseras ger detta att kombinationen av förslag A och C, det vill säga förslag D, påverkar flest hushåll och ger den största genomsnittliga förändringen av disponibelinkomsten (se tabell 2b).

¹¹ $y = \frac{\sum_{i=1}^n diff_i}{n} / \frac{\sum_{i=1}^n ink_i}{n}$

Tabell 2b Förändring av disponibel inkomst av förslag D och E i 2016- och 2019-års ekonomiska miljö

	D: 2016	D: 2019	E: 2016	E: 2019
Alla hushåll				
Genomsnittlig förändring (kronor)	-3 700	-5 300	-3 300	-4 600
Procent genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst	-0,88	-1,10	-0,81	-0,96
Hushållen som påverkas				
Andel som påverkas (%)	83,1	84,0	78,4	78,1
Genomsnittlig förändring (kronor)	-4 400	-6 300	-4 200	-5 800
Procent genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst	-0,96	-1,20	-0,92	-1,10

Förslag D: Kombination av förslag A och C

Förslag E: Kombination av förslag B och C

I tabellerna 3a-3b redovisas genomsnittlig förändring av disponibel inkomst för hushåll med olika inkomstnivå. Hushållen rangordnas efter den disponibla inkomsten före regelförändringen och delas in i tio lika stora grupper, så kallade deciler. Som framgår av tabell 3a-3b blir förändringen av disponibel inkomst i kronor större vid högre inkomster. Den genomsnittliga förändringen uttryckt som procent av genomsnittlig disponibel inkomst ökar också med inkomsten men blir dock inte högst i den översta decilen, med undantag för förslag C. Förslag A påverkar hushåll i decil 7-9 relativt mer än hushåll i decil 10. Förslag B påverkar hushåll i decil 4-9 relativt mer än hushåll i decil 10. Decil 1 är en mer heterogen grupp än de andra decilerna och därmed svårare att analysera i en fördelningsanalys.

Förslag C ger både absolut och relativt större effekt vid högre inkomster. Vid kombination av A+C och B+C tar dock effekten av förslag C över, på grund av att omslutningen av förslag C är ungefär dubbelt så stor än förslag A respektive B i 2016-års ekonomiska miljö.

Tabell 3a Förändring av disponibel inkomst av förslag A, B och C, fördelat efter hushållens disponibla inkomst (2016 års ekonomiska miljö)

Decil	A: (förändring, kronor)	(kvot, %)	B: (förändring, kronor)	(kvot, %)	C: (förändring, kronor)	(kvot, %)
1	-100	-0,14	-200	-0,19	-300	-0,29
2	-200	-0,13	-200	-0,13	-300	-0,17
3	-400	-0,20	-400	-0,19	-500	-0,25
4	-600	-0,24	-600	-0,22	-600	-0,24
5	-800	-0,27	-700	-0,25	-900	-0,28
6	-1 200	-0,32	-1 000	-0,28	-1 400	-0,39
7	-1 700	-0,37	-1 400	-0,32	-2 000	-0,45
8	-2 200	-0,41	-1 900	-0,35	-2 500	-0,47
9	-2 900	-0,44	-2 300	-0,36	-4 100	-0,63
10	-4 100	-0,36	-2 300	-0,20	-9 700	-0,87
Totalt	-1 400	-0,34	-1 100	-0,27	-2 200	-0,54

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag A: 70 procent av skuldräntan.

Förslag B: 21 procent skattereduktion oavsett storlek på underskott av kapital.

Förslag C: Slopas tak i fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter.

Tabell 3b Förändring av disponibel inkomst av förslag D och E, fördelat efter hushållens disponibla inkomst (2016 års ekonomiska miljö)

Decil	D:		E:		Andel av hushållen (%)
	(förändring, kronor)	(kvot, %)	(förändring, kronor)	(kvot, %)	
1	-400	-0,43	-500	-0,48	10,0
2	-500	-0,31	-500	-0,30	10,0
3	-900	-0,45	-900	-0,44	10,0
4	-1 200	-0,48	-1 200	-0,46	10,0
5	-1 700	-0,56	-1 600	-0,53	10,0
6	-2 600	-0,71	-2 400	-0,67	10,0
7	-3 700	-0,81	-3 400	-0,76	10,0
8	-4 800	-0,88	-4 500	-0,82	10,0
9	-7 000	-1,07	-6 400	-0,99	10,0
10	-13 800	-1,23	-12 000	-1,07	10,0
Totalt	-3 700	-0,88	-3 300	-0,81	100,0

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent
 Förslag D: Kombination av förslag A och C
 Förslag E: Kombination av förslag B och C

I tabell 4a-4c redovisas fördelningsanalysen enbart för de hushåll som påverkas av respektive förslag. De stora dragen från tabell 3a-3b kvarstår. Skillnaden mellan tabell 3a-3b och 4a-4c är störst i de lägre decilerna. Detta beror på att det är en mindre andel av hushållen i de lägre decilerna som påverkas av förslagen än i de högre decilerna. Förslag A påverkar ca 28 procent av hushållen i decil 1-5. I decil 6-10 är det 45 procent som påverkas, det vill säga ca 90 procent av hushållen i de fem övre decilerna påverkas men endast 56 procent av hushållen i de fem nedersta decilerna.

Tabell 4a Förändring av disponibel inkomst av förslag A och B, för de som påverkas av respektive förslag, fördelat efter hushållens disponibla inkomst (2016 års ekonomiska miljö)

Decil	A: (förändring, kronor)		Andel som påverkas	B: (förändring, kronor)		Andel som påverkas
	(kvot, %)	(kvot, %)		(kvot, %)	(kvot, %)	
1	-400	-0,41	3,7	-700	-0,68	2,8
2	-500	-0,31	4,2	-600	-0,38	3,4
3	-700	-0,34	5,9	-800	-0,40	4,7
4	-900	-0,35	6,9	-1 000	-0,39	5,8
5	-1 100	-0,37	7,4	-1 200	-0,40	6,2
6	-1 500	-0,40	8,1	-1 500	-0,42	6,6
7	-1 900	-0,42	8,7	-1 900	-0,43	7,3
8	-2 400	-0,45	9,2	-2 400	-0,44	8,1
9	-3 100	-0,47	9,4	-2 800	-0,44	8,3
10	-4 300	-0,39	9,4	-3 400	-0,35	6,8
Totalt	-2 000	-0,41	73,0	-1 800	-0,41	60,1

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag A: 70 procent av skuldräntan.

Förslag B: 21 procent skattereduktion oavsett storlek på underskott av kapital.

Tabell 4b Förändring av disponibel inkomst av förslag C och D, för de som påverkas av respektive förslag, fördelat efter hushållens disponibla inkomst (2016 års ekonomiska miljö)

Decil	C: (förändring, kronor)	(kvot, %)	Andel som påverkas	D: (förändring, kronor)	(kvot, %)	Andel som påverkas
1	-800	-0,83	3,3	-800	-0,81	5,4
2	-700	-0,47	3,3	-800	-0,52	5,7
3	-1 100	-0,53	4,2	-1 200	-0,60	7,3
4	-1 200	-0,45	4,8	-1 500	-0,58	8,2
5	-1 400	-0,47	5,6	-1 900	-0,64	8,6
6	-2 100	-0,58	6,3	-2 900	-0,78	9,0
7	-2 800	-0,62	6,9	-3 900	-0,86	9,4
8	-3 200	-0,59	7,7	-4 900	-0,91	9,7
9	-4 800	-0,74	8,3	-7 100	-1,09	9,8
10	-11 100	-1,00	8,4	-14 000	-1,25	9,8
Totalt	-3 600	-0,74	58,7	-4 400	-0,96	83,1

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent
Förslag C: Slopas tak i fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter.
Förslag D: Kombination av förslag A och C.

Tabell 4c Förändring av disponibel inkomst av förslag E, för de som påverkas av respektive förslag, fördelat efter hushållens disponibla inkomst (2016 års ekonomiska miljö)

Decil	E: (förändring, kronor)	(kvot, %)	Andel som påverkas
1	-900	-0,96	4,9
2	-900	-0,55	5,3
3	-1 300	-0,62	6,8
4	-1 500	-0,60	7,6
5	-2 000	-0,64	8,1
6	-2 800	-0,77	8,5
7	-3 800	-0,84	9,0
8	-4 700	-0,87	9,4
9	-6 700	-1,03	9,5
10	-12 700	-1,15	9,2
Totalt	-4 200	-0,92	78,4

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent
Förslag E: Kombination av förslag B och C.

Förslagen berör hushåll med ränteutgifter samt hushåll med bostadsrätter och/eller småhus. De allra flesta hushåll som bor i bostadsrätt respektive småhus har ränteutgifter på det lån som tagits i samband med köp eller renovering av lägenheten eller småhuset. Det är därför intressant att studera hur disponibelinkomsten påverkas för hushåll efter deras fasta boende. Även hushåll som bor i hyresrätt påverkas av förslagen eftersom de kan äga ett småhus som de inte har för sitt fasta boende, exempelvis ett fritidshus. Individer kan också ha utgiftsräntor för lån som inte är kopplade till bostaden.

Förslag C, som innebär att taket i fastighetsavgiften slopas, påverkar i störst utsträckning hushåll som har sitt fasta boende i småhus. För förslag A och B är det mindre skillnader (jämfört med förslag C) mellan hushållen boende i bostadsrätt respektive småhus. Förslag A och B gör ingen skillnad på boendeform men förslag C är olika beroende på om hushållet äger en

bostadsrätt eller småhus. Har ett hushåll sitt fasta boende i ett småhus eller bostadsrätt sammanfaller detta vanligtvis med att hushållet äger detta småhus eller bostadsrätt. Därför finns det ett samband mellan hur olika hushåll påverkas och hur boendeformen för det fasta boende är.

Tabell 5a Förändring av disponibel inkomst av förslag A, B och C, fördelat efter hushållens boendeform (2016 års ekonomiska miljö)

Boendeform	A:		B:		C:	
	(kr)	(kvot, %)	(kr)	(kvot, %)	(kr)	(kvot, %)
Bostadsrätt	-1 400	-0,34	-1 000	-0,25	-1 600	-0,40
Hyresrätt	-400	-0,15	-400	-0,13	-200	-0,07
Småhus	-2 300	-0,43	-1 800	-0,34	-4 200	-0,81
Totalt	-1 400	-0,34	-1 100	-0,27	-2 200	-0,54

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag A: 70 procent av skuldräntan.

Förslag B: 21 procent skattereduktion oavsett storlek på underskott av kapital.

Förslag C: Slopat tak i fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter.

Tabell 5b Förändring av disponibel inkomst av förslag D och E, fördelat efter hushållens boendeform (2016 års ekonomiska miljö)

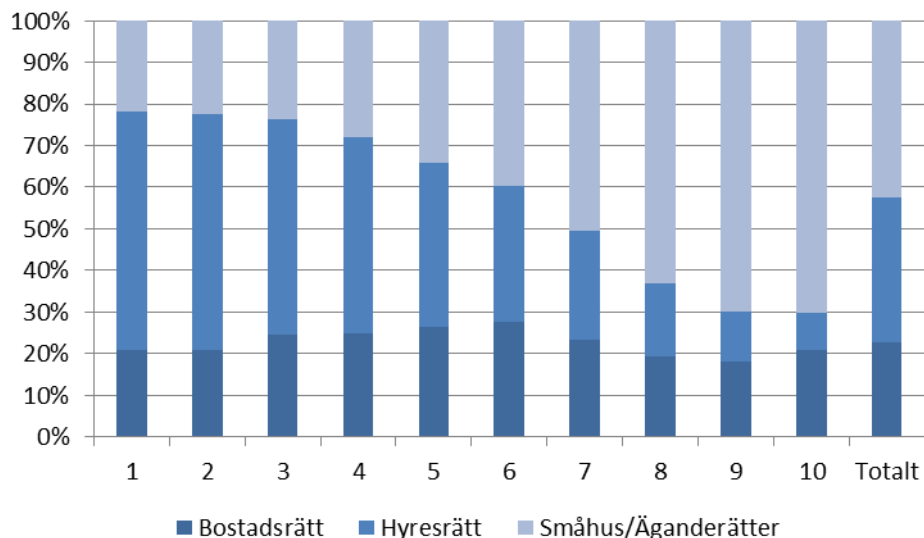
Boendeform	D:		E:		Andel av hushållen (%)
	(kr)	(kvot, %)	(kr)	(kvot, %)	
Bostadsrätt	-3 000	-0,75	-2 700	-0,65	22,7
Hyresrätt	-600	-0,22	-600	-0,21	35,0
Småhus	-6 500	-1,24	-6 000	-1,14	42,3
Totalt	-3 700	-0,88	-3 300	-0,81	100,0

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag D: Kombination av förslag A och C.

Förslag E: Kombination av förslag B och C.

Som framgår av tabell 5a-5b påverkar förslagen boende i småhus respektive bostadsrätter i betydligt större utsträckning än boende i hyresrätter. För att förstå effekterna i tabell 3a-3b och 4a-4c i större utsträckning kan det vara intressant att studera hur de olika boendeformerna finns representerade i hushållen i respektive decil.

Diagram 1 Andelen i respektive decil efter boendeform

Av diagram 1 framgår att andelen hushåll som bor i småhus är större i högre deciler; andelen är ca 20 procent i decil 1 och ca 70 procent i decil 10. Fördelningen av hushåll som bor i hyresrätt är i stort sett tvärt om. Andelen hushåll som bor i bostadsrätt ligger runt 20-25 procent i alla deciler.

Som framgår av tabell 6a-6b påverkas sammanboende med barn mest av förslagen både i kronor och relativt sin disponibla inkomst. Som framgår av diagram 2 är det en stor andel av sammanboende med barn som bor i bostadsrätt eller småhus.

Vanligast att bo i småhus är det för hushåll som är sammanboende (både med och utan barn) och därför påverkas dessa mest av förslag C.

Den vanligaste boendeformen för ensamstående är hyresrätt. Det är därför en mindre andel av de ensamstående hushållen som påverkas av regelförändringarna. Dock påverkas de som berörs relativt mycket i förhållande till sin disponibelinkomst ("kvoten" är relativt hög trots att en mindre andel, jämfört med sammanboende, bor i äganderätt eller bostadsrätt).

Tabell 6a Förändring av disponibel inkomst av förslag A, B och C, fördelat efter hushållskategorier (2016 års ekonomiska miljö)

Familjetyp	A: (kr)	(kvot, %)	B: (kr)	(kvot, %)	C: (kr)	(kvot, %)
Ensamstående med barn	-1 200	-0,38	-1 000	-0,30	-1 500	-0,47
Ensamstående utan barn	-600	-0,25	-500	-0,20	-800	-0,34
Sammanboende med barn	-3 100	-0,48	-2 500	-0,39	-4 400	-0,68
Sammanboende utan barn	-1 600	-0,29	-1 200	-0,22	-3 000	-0,56
Totalt	-1 400	-0,34	-1 100	-0,27	-2 200	-0,54

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag A: 70 procent av skuldräntan.

Förslag B: 21 procent skattereduktion oavsett storlek på underskott av kapital.

Förslag C: Slopat tak i fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter.

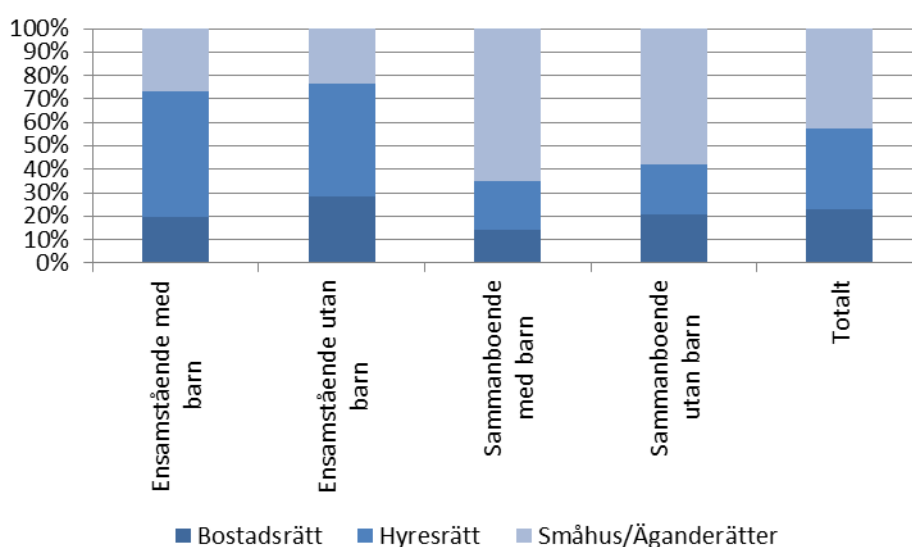
Tabell 6b Förändring av disponibel inkomst av förslag D och E, fördelat efter hushållskategorier (2016 års ekonomiska miljö)

Familjetyp	D: (kr)	(kvot, %)	E: (kr)	(kvot, %)	Andel av hushållen (%)
Ensamstående med barn	-2 700	-0,85	-2 500	-0,78	4,8
Ensamstående utan barn	-1 400	-0,59	-1 300	-0,53	44,7
Sammanboende med barn	-7 500	-1,17	-6 900	-1,07	19,8
Sammanboende utan barn	-4 600	-0,85	-4 200	-0,78	30,8
Totalt	-3 700	-0,88	-3 300	-0,81	100,0

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag D: Kombination av förslag A och C.

Förslag E: Kombination av förslag B och C.

Diagram 2 Andelen i respektive hushållskategori efter boendeform

Unga hushåll bor i störst utsträckning i hyresrätter (se diagram 3). I medelålders och äldre hushåll är det vanligare att man bor i småhus. Detta förklarar i stor utsträckning effekterna som ses i tabell 7a-7b. Genomsnittlig förändring i kronor av förslag A och B är störst i medelålders hushåll. Relativt sin inkomst påverkar förslag A och B yngre och medelålders hushåll nästan lika mycket, det vill säga de får en sänkning av disponibelinkomsten med ca 0,4 respektive 0,3 procent. Detta kan bero på att dessa hushåll fortfarande har relativt stora lån på bland annat sitt boende och därmed nyttjar möjligheten till ränteavdrag i större utsträckning än äldre hushåll. Förslag C påverkar hushåll boende i småhus mer än hushåll boende i bostadsrätt. Boende i hyresrätt påverkas bara genom att de äger annan fastighet än den som är det fasta boendet. Relativt sin inkomst påverkas medelålders och äldre hushåll mest av förslag C.

Tabell 7a Förändring av disponibel inkomst av förslag A, B och C, fördelat efter ålder (2016 års ekonomiska miljö)

Åldersgrupp	A: (kr)	(kvot, %)	B: (kr)	(kvot, %)	C: (kr)	(kvot, %)
0-39 år	-1 400	-0,38	-1200	-0,32	-1 100	-0,30
40-60 år	-2 100	-0,41	-1600	-0,32	-3 400	-0,66
61 år och äldre	-700	-0,21	-500	-0,15	-2 000	-0,56
Totalt	-1 400	-0,34	-1 100	-0,27	-2 200	-0,54

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag A: 70 procent av skuldräntan.

Förslag B: 21 procent skattereduktion oavsett storlek på underskott av kapital.

Förslag C: Slopade tak i fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter.

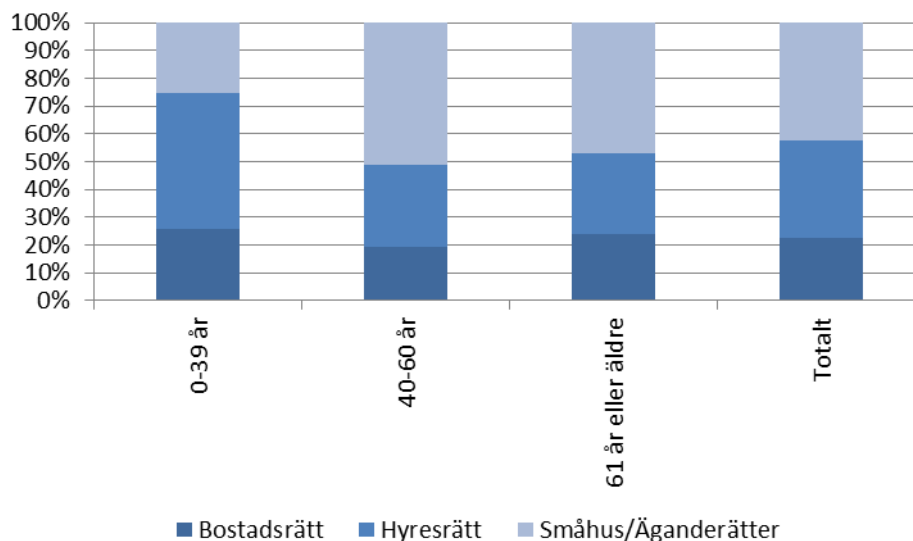
Tabell 7b Förändring av disponibel inkomst av förslag D och E, fördelat efter ålder (2016 års ekonomiska miljö)

Åldersgrupp	D: (kr)	(kvot, %)	E: (kr)	(kvot, %)	Andel av hushållen (%)
0-39 år	-2 500	-0,68	-2 300	-0,62	28,5
40-60 år	-5 500	-1,07	-5 000	-0,97	35,8
61 år och äldre	-2 700	-0,78	-2 500	-0,71	35,7
Totalt	-3 700	-0,88	-3 300	-0,81	100,0

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag D: Kombination av förslag A och C.

Förslag E: Kombination av förslag B och C.

Diagram 3 Andelen i respektive åldersgrupp efter boendeform

I tabell 8a-8b redovisas resultatet för hushåll uppdelat på högsta utbildningsnivå i hushållet. Hur de två utbildningsgrupperna påverkas beror mycket på vilken boendeform som är vanligast i respektive grupp. Boende i hyresrätt är vanligare i gruppen med gymnasieutbildning eller mindre än i gruppen mer än gymnasieutbildning. Dock är skillnaderna i andelar i respektive boendeform inte särskilt stora mellan de två utbildningsgrupperna.

Förslag A och B påverkar hushållen med högre utbildning något mer än hushållen med lägre utbildning. Det är större skillnad mellan grupperna med förslag C.

Tabell 8a Förändring av disponibel inkomst av förslag A, B och C, fördelat efter ålder (2016 års ekonomiska miljö)

Utbildning	A: (kr)	(kvot, %)	B: (kr)	(kvot, %)	C: (kr)	(kvot, %)
Gymnasium eller mindre	-1 000	-0,31	-900	-0,26	-1 200	-0,35
Mer än gymnasium	-2 000	-0,37	-1 400	-0,28	-3 600	-0,70
Totalt	-1 400	-0,34	-1 100	-0,27	-2 200	-0,54

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag A: 70 procent av skuldräntan.

Förslag B: 21 procent skattereduktion oavsett storlek på underskott av kapital.

Förslag C: Slopade tak i fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter.

Tabell 8b Förändring av disponibel inkomst av förslag D och E, fördelat efter ålder (2016 års ekonomiska miljö)

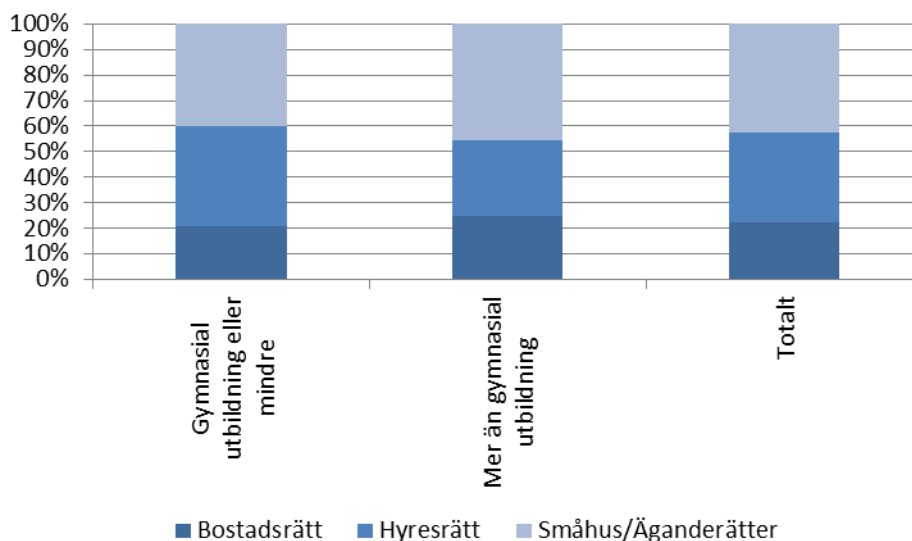
Utbildning	D: (kr)	(kvot, %)	E: (kr)	(kvot, %)	Andel av hushållen (%)
Gymnasium eller mindre	-2 200	-0,66	-2 000	-0,61	56,9
Mer än gymnasium	-5 600	-1,07	-5 100	-0,97	43,1
Totalt	-3 700	-0,88	-3 300	-0,81	100,0

Anm.: Med kvot menas genomsnittlig förändring av genomsnittlig disponibel inkomst uttryckt i procent

Förslag D: Kombination av förslag A och C.

Förslag E: Kombination av förslag B och C.

Diagram 4 Andelen i respektive utbildningsgrupp efter boendeform

Liten andel hushåll påverkas mycket

Det är inte alla hushåll som påverkas och de hushåll som påverkas gör det i olika utsträckning.

Nedan studeras hur stor andel av hushållen som påverkas relativt mycket eller lite av förslagen. Det är den procentuella förändringen av disponibelinkomsten för respektive hushåll som studeras nedan. Denna analys är mycket mer känslig för extremvärden, jämfört med den analys som har presenterats tidigare i denna rapport. Därför exkluderas hushållen i decil 1.¹²

Av de ursprungliga hushållen är det alltså 90 procent som analyseras. Hushållen grupperas utifrån respektive hushålls procentuella förändring av disponibelinkomsten och delas därefter in i 100 grupper (så kallade percentiler). I respektive grupp beräknas därefter medelvärdet av de ingående hushållens procentuella förändring.¹³ Detta värde skiljer sig från det som i tidigare tabeller har kallats för kvot (se fotnot 10). I diagram 5 redovisas resultatet. På x-axeln redovisas andelen av hushållen och på y-axeln redovisas genomsnittet av den procentuella förändringen av hushållens disponibla inkomst i respektive grupp.

Av diagram 5 framgår det att kurvan för förslag A och förslag B är snarlika. Det är cirka 73 procent som påverkades av förslag A och ca 60 procent som påverkades av förslag B (se tabell 2a). Det är därmed ca 27 respektive ca 40 procent av hushållen som inte påverkas. Kom ihåg att det är endast 90 procent av de ursprungliga hushållen som analyseras här. Det är ca 6 procent av dessa hushåll vars disponibelinkomst minskar med mer än 1 procent och det är endast 1 procent av hushållen som får en minskning med 2 procent eller mer.

Kurvan för förslag C skiljer sig från kurvan för förslag A och B. Det är en lägre andel som påverkas av förslag C än av förslag A respektive B. De som påverkas gör det dock mer jämfört med förslag A och B. Det är ca 13 procent av hushållen vars disponibelinkomst minskar med mer än 1 procent och det är ca 6 procent av hushållen som får en minskning med 2 procent eller mer.

¹² Hushållen i decil 1 är i de flesta fördelningsanalyser svåra att analysera på grund av den stora heterogenitet som finns i denna grupp. Det finns också hushåll i denna grupp som har mycket låga inkomster under just urvalsåret. Den procentuella förändringen för dessa enskilda hushåll skulle därmed generera extremvärden i nedanstående analys.

¹³
$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{\Delta i f_i}{ink_i}}{n}$$

Diagram 5 Hushållen fördelade efter hur mycket de påverkas i disponibel inkomst

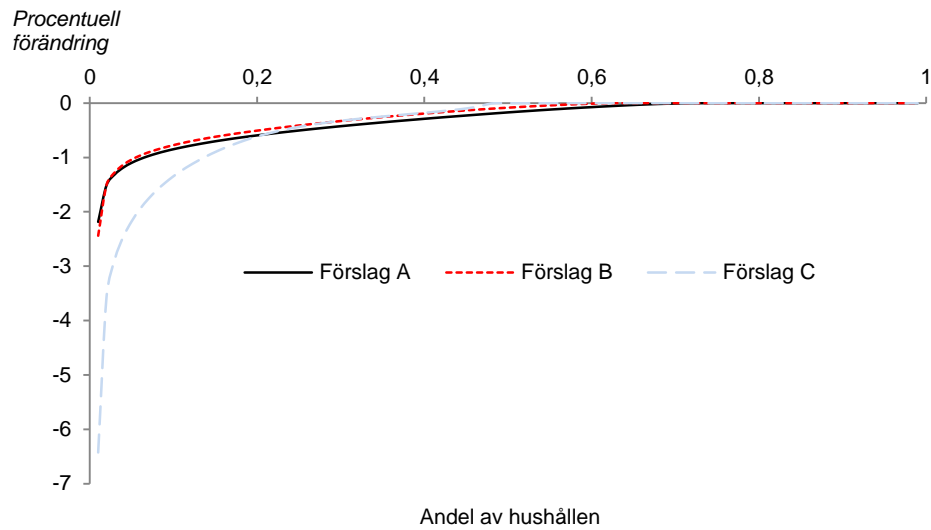
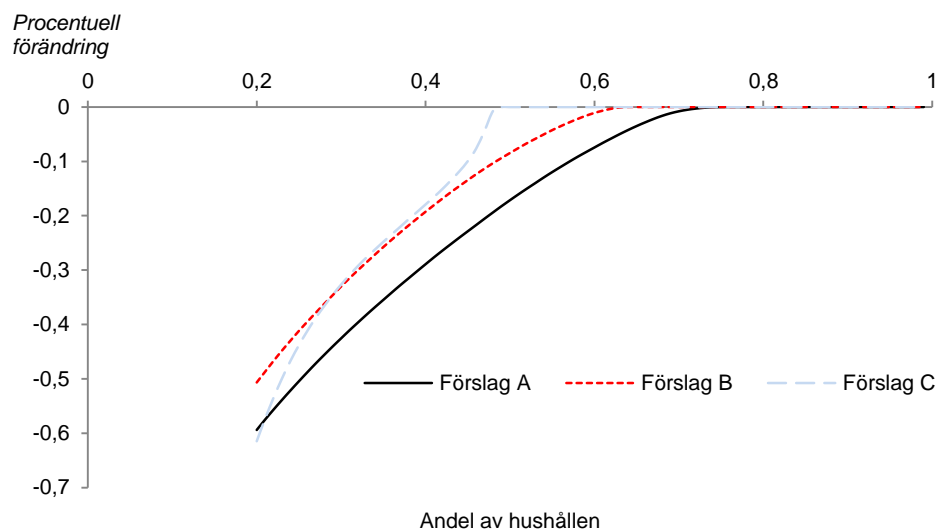

Diagram 5a: Hushållen fördelade efter hur mycket de påverkas i disponibel (del av diagram 5)

4.3 Regressionsanalys

Ett sätt att belysa fördelningsmönster med hänsyn till flera kontrollvariabler är med hjälp av regressionsanalys. Det blir då möjligt att studera fördelningseffekter för olika grupper av hushåll genom att kontrollera för olika hushållskaraktiska, så som olika kombinationer av ålder, inkomst och boendeform. Regressionsanalysen är inte en kausal analys, det vill säga vi studerar inte effekten av att ett hushåll byter grupptillhörighet.

För att studera inkomstkänsligheten och effekterna för olika hushåll skattas två regressionsmodeller. I den första regressionen uttrycks logaritmen av förändringen av disponibelinkomsten som en linjär funktion av logaritmen av hushållets disponibelinkomst och ett antal dummyvariabler som representerar hushållskaraktäristika. I den andra regressionen inkluderas även interaktionstermer mellan logaritmen av disponibelinkomst och respektive dummyvariabel. Skillnaden mellan de två regressionsmodellerna är att i den med interaktionstermer kan effekten av högre inkomst studeras för respektive grupp.

Dummyvariablerna som representerar hushållskaraktäristika bygger på de gruppindelningar som redan har presenterats tidigare i rapporten (indelning i åldersgrupper, boendeformer, hushållsstorlekar och utbildning).

De två regressionerna skattas för varje regelförändring år 2016 respektive 2019. Den beroende variabeln i båda regressionerna är logaritmen av disponibel inkomst ($\log(-diff)$)¹⁴. De oberoende variablerna redogörs för i tabell 9.

Tabell 9 Förteckning över oberoende variabler i regressionerna

Logaritmen av disponibel inkomst	Log(ink)
Dummyvariabler	
Ensamstående utan barn	BF1
Ensamstående med barn	BF2
Sammanboende med barn	BF3
Upp till och med 30 år	A1
31-40 år	A2
41-50 år	A3
51-60 år	A4
61-70 år	A5
Gymnasieutbildning eller mindre	UT1
Hysesrätt	BO1
Bostadsrätt	BO2
Sammanboende utan barn 71 år eller mera Mer än gymnasieutbildning Småhus/äganderätt	Inga dummyvariabler

Basgruppen, som innebär att alla dummyvariabler är noll, är sammanboende utan barn boende i äganderätt. Hushållsföreståndaren är 71 år eller mera och högsta utbildning i hushållet är mer än gymnasieutbildning.

Parametrarna framför logaritmen av disponibel inkomst respektive interaktionsvariablerna tolkas som en elasticitet. Om elasticiteten är lika med 1 innebär det att förändringen i disponibelinkomsten är proportionell mot inkomsten, med hänsyn tagen till hushållskaraktäristika. Om koefficienten är

¹⁴ Eftersom log enbart är giltigt för positiva tal och regelförändringarna i denna analys innebär att hushållen som påverkas får lägre disponibelinkomst används $\log(-diff)$ i regressionserna.

större (mindre) än 1 har regeländringen en progressiv (regressiv) fördelningsprofil.

I tabell 10 respektive 11 redovisas resultatet av regressionerna utan respektive med interaktionstermer. Skattningarna är gjorda för alla hushåll i 2016 års ekonomiska miljö. I Englund (2016) presenteras resultatet för regressionerna i 2019 års ekonomiska miljö, dels för alla hushåll och dels bara för de hushåll som påverkas av respektive regeländring.

Regressionerna förklarar mindre än hälften av variationen i effekt. R^2 varierar mellan 0,268 och 0,518. Regressionskoefficienterna är estimerade med stor precision. I den första regressionen (den utan interaktionstermer, se tabell 10) är standardfelen för de oberoende variablerna mellan 0,01 och 0,02 vilket är mycket litet i förhållande till de estimerade värdena. Dummyvariablerna för hushållskaraktistika är signifikanta på 1-procentsnivån. Det ger oss att det är observerbara skillnader mellan basgruppen och övriga grupper. Parametern för logaritmen av disponibelinkomst är signifikant skild från 1. Denna parameter avgör om regeländringarna är regressiva eller progressiva.

I förslag A säger parametern att hushåll som har 1 procent högre inkomst än ett annat (övriga parametrar lika) får en förändring av den disponibla inkomsten som är 1,2 procent mer än för hushållet med lägre disponibel inkomst, det vill säga regeländringen är progressiv. I förslag B får hushållet med 1 procent högre inkomst en mindre förändring av disponibelinkomsten än ett hushåll med lägre inkomst, det vill säga regeländringen är regressiv. Det blir fortfarande en sänkning av disponibelinkomsten men förändringen av disponibelinkomsten blir relativt lägre vid högre inkomster. Som visat i tidigare tabeller ger förslag C störst påverkan på disponibelinkomsten. Elasticiteten är också högst i förslag C. Ett borttagande av taket i fastighetsavgiften påverkar hushåll med högre inkomster mer än hushåll med lägre inkomster. Detta kommer troligen av att hushåll med högre disponibel inkomst bor i bostäder som har högre taxeringsvärde.

Tabell 10 Resultat av regression utan interaktionstermer, beroende variabel är logaritmen av minskad disponibelinkomst, 2016 års ekonomiska miljö

	Förslag A	Förslag B	Förslag C	Förslag D	Förslag E
Intercept	-12,2	7,3	-22,7	-16,7	-13,1
Log inkomst	1,2	-0,3	2,1	1,8	1,5
Ensamstående utan barn	-0,6	-1,5	0,1	-0,4	-0,7
Ensamstående med barn	-0,1	-0,9	0,8	0,2	0,1
Sammanboende med barn	0,5	0,7	0,5	0,5	0,6
Upp till och med 30 år	0,9	1,5	-1,6	-0,6	-0,5
31-40 år	2,5	3,3	-1,1	0,9	1,0
41-50 år	2,6	3,3	-0,4	1,2	1,3
51-60 år	2,5	3,0	-0,1	1,3	1,4
61-70 år	1,6	1,7	0,1	1,0	1,0
Gymnasieutbildning eller mindre	0,1	0,2	-0,9	-0,1	-0,1
Hyresrätt	-1,9	-1,9	-2,9	-2,4	-2,5
Bostadsrätt	-0,2	-0,4	2,1	0,6	0,8
R ²	0,373	0,268	0,461	0,500	0,443
Antalet observationer	629 077	629 080	628 814	628 834	628 833

Anm: Samtliga parametrar är signifikanta på 1 procentsnivån, dvs alla är signifikant skilda från 0. Parametern framför log(ink) är även signifikant skild från 1.

Förslag A: 70 procent av skuldräntan.

Förslag B: 21 procent skattereduktion oavsett storlek på underskott av kapital.

Förslag C: Slopas tak i fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter.

Förslag D: Kombination av förslag A och C.

Förslag E: Kombination av förslag B och C.

I tabell 11 redovisas resultatet av regressionerna då även interaktionsvariabler mellan *logaritmen av disponibel inkomst* och respektive *dummyvariabel* tas med. Basgruppen är den samma som ovan, det vill säga sammanboende utan barn boende i äganderätt där hushållsförstandaren är 71 år eller mera och högsta utbildning i hushållet är mer än gymnasieutbildning. Även här är regressionskoefficienterna estimerade med stor precision. Standardfelen för logaritmen av disponibelinkomst och interaktionstermerna ligger mellan 0,01 och 0,04, vilket är små relativt estimaten. Estimatet för logaritmen av disponibelinkomsten är signifikant skild från 1. Förslag A och B är regressiva för basgruppen, medan förslag C (och även D och E) är progressiva.

Estimaten för dummyvariablerna och interaktionstermerna är nästan alla signifikant skilda från 0. Av detta kan man dra slutsatsen att det verkar som om olika grupper påverkas olika.

Trots att förslag A och förslag B kan verka snarlika och ge liknade fördelningsprofiler framgår det av regressionerna att hushållen påverkas på olika sätt. Liknande effekt av förslag A och B fås med avseende på ålder (se parametrarna framför interaktionstermerna för åldersgrupperna). Yngre hushåll får en större påverkan på disponibelinkomsten vid högre inkomster (förslaget är mer progressivt i yngre åldersgrupper än i äldre). Vad gäller familjekonstellation är effekterna tvärt om när förslag A jämförs med förslag B. Även när boendeform beaktas är effekten av förslag A och B olika – mindre regressiv (mer progressiv) för bostadsrättsinnehavare än för småhusägare i förslag A, men tvärt om i förslag B.

Sett till boendeform påverkas småhusägare mer progressivt (mindre regressivt) än bostadsrättsägare av förslag B-E, dock tvärt om av förslag A (positivt estimat framför interaktionsvariabeln för bostadsrätt i förslag A). Förslag C är mer progressiv (mindre regressiv) för barnfamiljer jämfört med icke barnfamiljer.

I förslag C är det hushållets boendeform som väger tyngst vid beräkningen av den direkta effekten. I förslag A och B är det framförallt ålder och familjekonstellation som väger tyngst.

Tabell 11 Resultat av regression där den beroende variabeln är log(-diff) och där interaktionsvariabler inkluderats i modellen, 2016 års ekonomiska miljö

	Förslag A	Förslag B	Förslag C	Förslag D	Förslag E
Intercept	-6,75	9,35	-35,28	-23,12	-22,95
Log inkomst	0,82	-0,50	3,08	2,25	2,21
Ensamstående utan barn	-0,02	3,51	0,78	-0,83	0,07
Ensamstående med barn	-5,09	3,35	-3,91	-4,41	-4,28
Sammanboende med barn	1,35	-0,03	-2,21	1,48	1,27
Upp till och med 30 år	-32,52	-34,33	2,87	-22,52	-18,64
31-40 år	-12,08	-11,18	0,42	-2,68	1,71
41-50 år	-1,72	1,58	-1,62	4,45	6,99
51-60 år	2,22	6,76	-0,53	7,03	8,35
61-70 år	2,57	5,64	1,79	6,38	6,65
Gymnasieutbildning eller mindre	-1,16	-3,21	2,72	0,51	1,50
Hyresrätt	-1,93	-1,73	24,09	3,08	8,55
Bostadsrätt	-1,70	1,60	23,65	14,96	15,22
<i>Interaktionstermer</i>					
Ensamstående utan barn	-0,03	-0,38	-0,07	0,04	-0,05
Ensamstående med barn	0,41	-0,32	0,35	0,37	0,34
Sammanboende med barn	-0,07	0,04	0,20	-0,08	-0,06
Upp till och med 30 år	2,66	2,85	-0,35	1,75	1,45
31-40 år	1,14	1,12	-0,11	0,28	-0,06
41-50 år	0,35	0,15	0,09	-0,25	-0,44
51-60 år	0,04	-0,28	0,03	-0,43	-0,53
61-70 år	-0,06	-0,30	-0,13	-0,41	-0,44
Gymnasieutbildning eller mindre	0,10	0,26	-0,27	-0,05	-0,12
Hyresrätt	0,00	-0,01	-2,09	-0,42	-0,86
Bostadsrätt	0,11	-0,16	-1,64	-1,10	-1,11
R ²	0,392	0,290	0,483	0,518	0,458
Antal observationer	629 077	629 080	628 814	628 834	628 833

Anm: Fet = signifikant på 1 procentsnivån, Fet+kursiv = signifikant på 5 procentsnivån, Normal = signifikant på 10 procentsnivån, Normal+kursiv = ej signifikant

Förslag A: 70 procent av skuldräntan.

Förslag B: 21 procent skattereduktion oavsett storlek på underskott av kapital.

Förslag C: Slopat tak i fastighetsavgiften för äganderätter och bostadsrätter.

Förslag D: Kombination av förslag A och C.

Förslag E: Kombination av förslag B och C.

5 Referenser

Konjunkturinstitutet (2015), Konjunkturläget, december 2015, Konjunkturinstitutet.

Finansdepartementet (2015), Beräkningskonventioner 2016, september 2015, Finansdepartementet.

Englund, P., (2016), En mer neutral kapitalbeskattning, Fördelningseffekter av begränsade ränteavdrag, Studier i finanspolitik 2016/3, Finanspolitiska råd

Appendix

Ägande av småhus

Nedan redovisas genomsnittligt taxeringsvärde för hushåll som bor i småhus. Grupperingen av hushållen är efter familjetyp och ålder.

Tabell 12: Genomsnittligt taxeringsvärde för hushåll boende i småhus, 2016

Grupp	Kronor
Ensamstående utan barn	478 886
0-39	67 193
41-60	755 556
61+	752 615
Ensamstående med barn	1 038 596
0-39	624 827
41-60	1 208 219
61+	1 410 731
Sammanboende utan barn	1 343 043
0-39	684 750
41-60	1 398 050
61+	1 368 264
Sammanboende med barn	1 643 573
0-39	1 388 288
41-60	1 806 208
61+	1 810 610

Källa: FASIT 2013 version 5, samt egna beräkningar.

Observera att en stor del av hushållen i gruppen ensamstående utan barn 0-39 år är ungdomar som bor hemma hos sina föräldrar och därför betecknas som boende med äganderätt utan att själv äga sin bostad. Detta genomsnitt bör därför inte tolkas alls.

Studier i finanspolitik

- 2008/1 Alan Auerbach: Long-term objectives for government debt
- 2008/2 Roel Beetsma: A survey of the effects of discretionary fiscal policy
- 2008/3 Frederick van der Ploeg: Structural reforms, public investment and the fiscal stance: a prudent approach
- 2008/4 Anders Forslund: Den svenska jämviktsarbetslösheten: en översikt
- 2008/5 Per Molander och Gert Paulsson: Vidareutveckling av det finanspolitiska regelverket
- 2008/6 Andreas Westermark: Lönebildningen i Sverige 1966–2009
- 2008/7 Ann Öberg: Incitamentseffekter av slopad fastighetsskatt
- 2009/1 Clas Bergström: Finanskrisen och den svenska krishanteringen under hösten 2008 och vintern 2009
- 2009/2 Martin Flodén: Automatic fiscal stabilizers in Sweden 1998–2009
- 2009/3 Rikard Forslid och Karen Helene Ulltveit-Moe: Industripolitik för den svenska fordonsindustrin
- 2009/4 Alan B. Krueger och Mikael Lindahl: An evaluation of selected reforms to education and labour market policy in Sweden
- 2009/5 Per Molander: Net wealth analysis and long-term fiscal policymaking
- 2009/6 Oskar Nordström Skans: Varför är den svenska ungdomsarbetslösheten så hög?
- 2009/7 Gabriella Sjögren Lindquist och Eskil Wadensjö: Arbetsmarknaden för de äldre
- 2010/1 Michael Bergman: Hur varaktig är en förändring i arbetslösheten?
- 2010/2 Michael Bergman: Har finanspolitik omvända effekter under omfattande budgetsaneringar? Den svenska budgetsaneringen 1994–1997
- 2010/3 Huixin Bi och Eric M. Leeper: Sovereign debt risk premia and fiscal policy in Sweden
- 2010/4 David Dreyer Lassen: Fiscal consolidations in advanced industrialized democracies: Economics, politics, and governance
- 2010/5 Pathric Hägglund och Peter Skogman Thoursie: De senaste reformerna inom sjukförsäkringen: En diskussion om deras förväntade effekter
- 2010/6 Christopher A. Pissarides: Regular education as a tool of countercyclical employment policy
- 2010/7 Per Skedinger: Hur fungerar arbetsmarknadspolitiken under olika konjunkturlägen?
- 2010/8 Lars Calmfors: Fiscal policy coordination in Europe
- 2010/9 Lars Calmfors: The role of independent fiscal policy institutions
- 2011/1 Helge Bennismarker, Lars Calmfors och Anna Larsson: Wage formation and the Swedish labour market reforms 2007–2009
- 2011/2 Michael Bergman: Tidsbestämning av svensk konjunktur 1970–2010

- 2011/3 Peter Fredriksson och Jonas Vlachos: Reformer och resultat: Kommer regeringens utbildningsreformer att ha någon betydelse?
- 2012/1 Christian Hagist, Stefan Moog och Bernd Raffelhüschen: A generational accounting analysis of Sweden
- 2012/2 Göran Hjelm och Ulla Robling: Utveckling av de offentliga finanserna till 2020 vid fem olika makroekonomiska scenarier
- 2012/3 Georg Marthin: Measuring mismatch in the Swedish labour market
- 2012/4 Jesper Roine: Varför ska vi bry oss om fördelningsfrågor? En översikt om relationen mellan ekonomi, politik och fördelning
- 2012/5 Gabriella Sjögren Lindquist och Eskil Wadensjö: Inkomstfördelningen bland pensionärer
- 2012/6 Daniel Waldenström: Regeringen och ojämnligheten: En granskning av budgetens fördelningspolitiska redogörelser 1992–2011
- 2013/1 Per Molander och Jörgen Holmquist: Reforming Sweden's budgetary institutions – background, design and experiences
- 2013/2 Konjunkturinstitutet: Effekter på inkomstfördelning och arbetsutbud av olika regelförändringar simulerade med FASIT
- 2013/3 Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI): Systemfel i transportsektorn
- 2013/4 Erling Steigum: Sovereign wealth funds for macroeconomic purposes
- 2013/5 Peter Birch Sørensen: The Swedish housing market: Trends and risks
- 2014/1 Niklas Bengtsson, Per-Anders Edin och Bertil Holmlund: Löner, sysselsättning och inkomster – ökar klyftorna i Sverige?
- 2014/2 Dirk Niepelt: Financial policy
- 2014/3 Konjunkturinstitutet: Analys av rörelser i inkomstfördelningen vid införandet av jobbskatteavdraget
- 2014/4 Konjunkturinstitutet: Den offentliga sektorns skulder och finansiella tillgångar
- 2015/1 Maria Börjesson och Jonas Eliasson: Kostnadseffektivitet i valet av infrastrukturinvesteringar
- 2015/2 Giancarlo Corsetti och Gernot Müller: Fiscal multipliers: Lessons from the great recession for small open economies
- 2015/3 Konjunkturinstitutet: Fördelningseffekterna av sex förslag ur budgetpropositionen för 2015
- 2016/1 Lina Aldén och Mats Hammarstedt: Flyktinginvandring – sysselsättning, förvärvsinkomster och offentliga finanser
- 2016/2 Anne Boschini: Regeringen och den ekonomiska jämställdheten – En granskning av budgetens bilagor om fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män 1989-2016
- 2016/3 Peter Englund: En mer neutral kapitalbeskattning – Fördelningseffekter av begränsade ränteavdrag
- 2016/4 Lennart Flood: Effekter av ökad beskattning på arbetsinkomster
- 2016/5 Elin Ryner: Fördelningseffekter av begränsade ränteavdrag och förändrad fastighetsavgift – Metod och Data

